
ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“

СТАНОВИЩЕ

от полковник доцент доктор инж. Даниел Стоянов Берчев,
доцент в секция „Научноизследователска дейност“ на Институт
„Научноизследователска и иновационна дейност“ при Национален военен
университет „Васил Левски“, Велико Търново

за дисертационния труд на
Петър Димитров Атанасов

на тема **„Концептуализация на процесите на радикализация сред
етническите и религиозните групи“**,

представен за придобиване на образователната и научна степен **„доктор“**
в област на висшето образование: 9. „Сигурност и отбрана”,
професионално направление: 9.1. „Национална сигурност”,
докторска програма „Организация и управление извън сферата на
материалното производство (управление на сигурността и отбраната)”

Становището е изготвено на основание заповед № СИ29-РД03-
217/02.11.2023 г. на началника на Военна академия „Г. С. Раковски“, гр.
София

2023 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем.

Постоянно променящият се характер на средствата и моделите за радикализация и тероризъм извадиха от относителната летаргия светът и в частност Европейският съюз (ЕС), в която те бяха изпаднали през последните десетилетия на отминалия ХХ век и в началото на ХХІ век. В тази връзка проучване от 2017 г., проведено от Евробарометър, показва, че на ниво ЕС 80 % от гражданите на Съюза искат от него да се намесва много повече в борбата с тероризма. За Република България такова желание изразяват 79 % от респондентите. Това предизвика предприемането на редица мерки както на регионално ниво, така и на ниво отделни държави, които се изразяват в постоянно преразглеждане на приоритетите, с цел да се осигури подход в областта на сигурността, който да е в състояние да реагира на новите форми на заплаха.

Борбата с първопричините на тероризма и радикализацията, водеща до тласкащ към насилие екстремизъм изисква многопластов подход за ефективно противодействие. От една страна това намира израз в набелязването на мерки, свързани със сигурността, а от друга полагането на усилия за преодоляване на факторите, които може да доведат до създаване на обстановка, благоприятстваща радикализацията и набирането на терористи.

Като важен документ на регионално ниво, бихме посочили Преработената стратегия на ЕС за борба срещу радикализацията и набирането на терористи от 19 май 2014 г. В нея ясно се посочва, че тя е решителна стъпка в набелязването на начините, по които Съюзът и държавите членки ще се борят с радикализацията и набирането на терористи, като се отчитат променящият се характер на заплахата и подобреното през последните пет години познаване на радикализацията и набирането на терористи.

Въпреки това, трябва да бъде отчетен и факта, че отговорността за борбата с радикализацията и набирането на терористи се носи основно от държавите. Това предопределя изискването към държавите членки на ЕС, да разработят собствени програми и политики, които да са съобразени със специфичните потребности, цели и способности на всяка една от тях.

Водещото при разработването на националните програми и политики от всяка една държава, трябва да бъде на първо място

пълното зачитане на правата на човека и на основните свободи, развиването на диалог, така че да се насърчава взаимното познаване и разбиране. Без да се допуска стигматизиране на която и да е било група, на второ място, акцентът трябва да бъде поставен върху преодоляването на факторите, благоприятстващи радикализацията и набирането на терористи, като неравенство, маргинализация, социално изключване, както и затруднен достъп до качествено образование.

Посоченото по-горе предопределя и актуалността на темата на дисертацията, която дисертантът Петър Атанасов формулира в няколко направления:

1. Въоръжените конфликти, религиозното и етническо противопоставяне и сектантското насилие, които са разпространени на обширна територия:

- насилието съвсем очаквано и логично предизвиква бежански потоци към по-сигурни страни и региони, които се оказват естествен притегателен център за милиони търсещи убежище жертви на конфликтите;

- тези бежански потоци са съпътствани и от сериозно развитие на престъпни мрежи за трафик на хора и контрабанда и са сериозна възможност за инфилтрация на терористи и други престъпни елементи;

- водят до натрупването на достатъчна критична маса от радикализирани личности, готови да рискуват живота си и да отнемат чуждия в името на реални или въображаеми цели;

- благоприятстват терористичните организации активно да привличат нови членове и, което е най-тревожното, една съществена част от тях са млади и образовани европейски граждани, поели по пътя на религиозният фанатизъм и нетолерантността.

2. В областта на миграцията, през последните години България бавно, но трайно, започва да придобива характеристики от страна на произход и транзитна страна към приемаща страна. Съчетано с проблемите на нелегалната миграция, тероризма, трафика на хора и други съпътстващи криминални дейности, това изправя страната ни пред качествено нови предизвикателства.

Актуалността на изследвания проблем ясно очертава необходимостта да се изследва възможността за създаване на цялостна концепция за политика на държавата за интеграция на

етническите малцинства с оглед на изискванията на националната сигурност, при съблюдаване на международните ангажименти на страната, което е формулирано като основна цел на дисертационния труд, разработен от дисертанта Петър Атанасов.

Темата на представения дисертационен труд е в съответствие с основното съдържание на разработката. Структурирането на дисертацията е логично и следва поставените за решаване изследователски задачи. Текстът е написан на четивен и ясен език с точно използване на термините. Изложението се базира на богата библиография, личен опит на дисертанта, което е индикация за неговата теоретична подготовка. След внимателния прочит на дисертацията става ясно, че заглавията не са само посочени, а са добре проучени и са изцяло и пряко свързани с проблематиката на труда, повишавайки още повече неговата практическа стойност.

Заслужава специално да се отбележи, че и трите глави на дисертацията завършват с полезни, актуални, смислени и непротиворечиви изводи, доизясняващи и задълбочаващи позицията на автора по отделните аспекти на изследваната проблематика.

Дисертантът е осъществил сериозно изследване с научно-приложни резултати, както и с много голяма практико-приложна и информационна стойност. В този смисъл трудът има характеристиките на оригинално проучване.

2. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд.

Въпросът за приносите в една дисертация е ключов и винаги изключително важен. В това отношение дисертацията на Петър Атанасов съдържа отделни, убедителни и добре аргументирани научни и научно-приложни приноси. В подкрепа на тази оценка отбелязвам, че приемам авторовата справка за приносите в дисертационния труд и ги определям като изцяло негово лично дело и резултат от самостоятелни научни търсения.

Постигнатото в дисертацията може да се оцени като обогатяване на научните знания, а в някои раздели – и като новост в българската доктрина.

Сред научните приноси откроявам:

- допълнената и доразвита теория по отношение на сигурността, от една страна чрез концептуализация на процесите на радикализация

в интерес на политиката на държавата за интеграция на етническите малцинства и от друга, чрез изследване на възможностите за извършване на невъоръжени „нашествия“, вербовка за терористични организации и тяхната зависимост от размера на организацията;

- изведените взаимовръзки и зависимости между процесите на радикализация, развитието на терористична дейност, миграцията и етническите конфликти.

Като по-значими постижения в изследването, главно заради техния практико-приложен и чисто приложен характер, оценявам:

- инструментализирането при анализа на възрастовите характеристики и конфликта между генерациите;

- предложената промяна в административните структури, която работи по въпросите на етническите, религиозните групи, българите в чужбина и по проблемите на миграцията;

- предложените конкретни формулировки за работа с етническите и религиозните общности, както чрез техните формални и неформални лидери така и директно.

3. Становище относно наличието или липсата на плагиатство.

Към момента на рецензиране не ми е известно да е получен неанонимен и мотивиран писмен сигнал за установяване на плагиатство в дисертационния труд и в публикациите по него. В подкрепа на изразеното становище е и доказателството, че авторът на дисертационния труд е приложил надлежно и в духа на академичната етика Доклад от проверка за плагиатство чрез Strikeplagiarism.com, като стойностите на коефициентите за сходство са както следва: КС 1 – 10,71 % и КС 2 – 8,64 %.

4. Критични бележки.

Представената ми за рецензиране работа е в завършен вид и притежава всички белези на сериозно научно изследване. Именно заради отличното представяне на дисертанта, си позволявам да отбележа някои особености и да изкажа някои съображения и пожелания с оглед бъдещата работа на автора на труда по тази или подобна на нея проблематика.

Тези особености и съображения касаят почти изключително формата на труда и се свеждат предимно до следното:

- Съкращенията и обозначенията трябва да бъдат пояснени при първото им появяване в текста. Ако използваните съкращения и обозначения са много, те могат да бъдат пояснени в списък отделно от текста. Този списък се помещава след съдържанието. (БДС ISO 7144:2011)

- По отношение на подреждането на библиографския списък на използваните източници, препоръчвам подреждането да бъде в следната последователност: източници на български език, последвани от източници на латиница.

Тези и други неотбелязани изрично дребни пропуски с технически характер следва да бъдат възприети от автора, като препоръка за неговата бъдеща научна дейност. Те в никакъв случай не променят личната ми убеденост за отлично разработеният дисертационен труд и **не поставят под съмнение неговите безспорно високи качества.**

5. Заключение.

Дисертационният труд на Петър Димитров Атанасов е доказателство, че докторантът има задълбочени теоретични познания в научната специалност на изследването и практически професионални умения, които, използвани целесъобразно и по предназначение, позволяват да се изяви като опитен изследовател. Трудът свидетелства и за способността на дисертанта за самостоятелно мислене и провеждане на успешни самостоятелни научни изследвания. Наред с констатацията за оригиналността на труда, следва да се отбележи и коректността на автореферата, който представя добросъвестно дисертацията.

Представеният за рецензиране дисертационен труд на Петър Атанасов покрива формалните изисквания относно вид, обем, оформление и съдържание. Той несъмнено отговаря и на всички основания и изисквания, съдържащи се в Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото приложение, както и на Правилника за развитието на академичния състав във Военна академия „Г. С. Раковски“.

6. Оценка на дисертационния труд.

Предвид гореизложеното, **давам положителната си оценка** на предложеното ми за рецензиране изследване, представено във формата на гореописания дисертационен труд, и предлагам на

уважаемите членове на научното жури да се присъди **образователната и научна степен „доктор” на Петър Димитров Атанасов** в област на висшето образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (управление на сигурността и отбраната)“.

Дата:

Изготвил становището:

.....

(подпис)

RAKOVSKI NATIONAL DEFENCE COLLEGE

OPINION

by Colonel Assoc. Prof. Eng. Daniel Stoyanov Berchev, PhD
associate professor in the “Research Activity” Section of the Research and
Innovation Institute, of the Vasil Levski National Military University, Veliko
Tarnovo

of the dissertation work of
Petar Dimitrov Atanasov

on the topic „**Conceptualization of radicalization processes among ethnic
and religious groups**“,

for the acquisition of the educational and scientific degree “**doctor**“
in the field of higher education: 9. “Security and Defense”,
professional direction: 9.1. “National Security”,
doctoral program “Organization and Management Outside the Sphere of
Material Production (Security and Defense Management)“

The opinion was prepared on the basis of order No. SI29-RD03-217/02.11.2023
of the commandant of the Rakovski National Defence College, Sofia

1. Relevance and significance of the developed scientific problem.

The constantly changing nature of the means and models for radicalization and terrorism have brought the world, and in particular the European Union (EU), out of the relative lethargy in which they had fallen in the last decades of the past 20th century and at the beginning of the 21st century. In this regard, a 2017 Eurobarometer survey shows that at EU level, 80% of the Union's citizens want it to intervene much more in the fight against terrorism. For the Republic of Bulgaria, 79% of the respondents expressed such a desire. This has prompted a number of measures to be taken both at the regional level and at the level of individual countries, which are expressed in a constant review of priorities in order to ensure a security approach that is able to respond to new forms of threat.

Tackling the root causes of terrorism and radicalization leading to violent extremism requires a multi-layered approach for effective countermeasures. On the one hand, this finds expression in identifying security-related measures, and on the other hand, making efforts to overcome the factors that can lead to the creation of an environment favorable to radicalization and terrorist recruitment.

As an important document at the regional level, we would point to the Revised EU Strategy on Combating Radicalization and Terrorist Recruitment of 19 May 2014. It clearly states that it is a decisive step in identifying ways in which the Union and the Member States will combat radicalization and terrorist recruitment, taking into account the changing nature of the threat and the improved knowledge of radicalization and terrorist recruitment over the past five years.

However, the fact that the responsibility for combating radicalization and terrorist recruitment lies primarily with states must also be taken into account. This predetermines the requirement for EU member states to develop their own programs and policies that are tailored to the specific needs, goals and capabilities of each one of them.

The guiding principle in the development of national programs and policies by each country should be, in the first place, the full respect of human rights and fundamental freedoms, the development of dialogue, so as to promote mutual knowledge and understanding. Without allowing the stigmatization of any group, secondly, the emphasis must be placed on overcoming the factors favoring radicalization and terrorist recruitment,

such as inequality, marginalization, social exclusion, as well as difficult access to quality education.

The above predetermines the relevance of the topic of the dissertation, which the PhD student Petar Atanasov formulates in several directions:

1. Armed conflicts, religious and ethnic antagonism and sectarian violence, which are spread over a vast territory:

- the violence quite expectedly and logically causes refugee flows to safer countries and regions, which turn out to be a natural center of attraction for millions of asylum-seeking victims of the conflicts;

- these refugee flows are also accompanied by a serious development of criminal networks for human trafficking and smuggling and are a serious opportunity for the infiltration of terrorists and other criminal elements;

- lead to the accumulation of a sufficient critical mass of radicalized individuals, ready to risk their lives and take other people's lives in the name of real or imagined goals;

- favor terrorist organizations to actively recruit new members and, most worryingly, a significant part of them are young and educated European citizens who have taken the path of religious fanaticism and intolerance.

2. In the field of migration, in recent years, Bulgaria has slowly but steadily begun to acquire the characteristics of a country of origin and a transit country to a receiving country. Combined with the problems of illegal migration, terrorism, human trafficking and other accompanying criminal activities, this presents our country with qualitatively new challenges.

The relevance of the researched problem clearly outlines the need to explore the possibility of creating a comprehensive concept of the state's policy for the integration of ethnic minorities in view of the requirements of national security, while observing the country's international commitments, which is formulated as the main goal of the dissertation, developed by PhD student Petar Atanasov.

The topic of the presented dissertation is in accordance with the main content of it. The structuring of the dissertation is logical and follows the research tasks set to be solved. The text is written in readable and clear language with precise use of terms. The exposition is based on a rich bibliography, personal experience of the PhD student, which is an

indication of his theoretical preparation. After a careful reading of the dissertation, it becomes clear that the titles are not just indicated, but are well researched and are fully and directly related to the problematic of the work, increasing its practical value even more.

It is worth noting that all three chapters of the dissertation end with useful, up-to-date, meaningful and non-contradictory conclusions, clarifying and deepening the author's position on the individual aspects of the researched issues.

The author of the dissertation has carried out serious research with scientific-applied results, as well as with a very large practical-applied and informative value. In this sense, the work has the characteristics of an original study.

2. Evaluation of the scientific results and contributions of the dissertation work.

The issue of contributions in a dissertation is key and always extremely important. In this regard, Petar Atanasov's dissertation contains distinct, convincing and well-argued scientific and applied scientific contributions. In support of this assessment, I note that I accept the author's reference for the contributions in the dissertation work and define them as entirely his personal work and the result of independent scientific research.

What has been achieved in the dissertation can be evaluated as an enrichment of scientific knowledge, and in some sections – as a novelty in the Bulgarian doctrine.

Among the scientific contributions, I highlight the following:

- the supplemented and further developed theory regarding security, on the one hand by conceptualizing radicalization processes in the interest of the state's policy of integration of ethnic minorities, and on the other, by examining the possibilities of carrying out unarmed “invasions”, recruitment for terrorist organizations and their dependence on the size of the organization;

- the inferred interrelationships and dependencies between radicalization processes, the development of terrorist activity, migration and ethnic conflicts.

As more significant achievements in research, mainly because of their practical-applied and purely applied nature, I appreciate:

- the instrumentalization in the analysis of age characteristics and the conflict between generations;

- the proposed change in the administrative structures, which works on the issues of ethnic and religious groups, Bulgarians abroad and migration issues;

- the proposed specific formulations for working with the ethnic and religious communities, both through their formal and informal leaders and directly.

3. Opinion on the presence or absence of plagiarism.

At the time of reviewing, I am not aware of receiving a non-anonymous and motivated written signal for establishing plagiarism in the dissertation work and in its publications. In support of the expressed opinion is the proof that the author of the dissertation has applied properly and in the spirit of academic ethics. Plagiarism check report by Strikeplagiarism.com with similarity coefficient values as follows: SC 1 – 10,71 % and SC 2 – 8,64 %.

4. Critical notes.

The work submitted to me for review is in finished form and has all the hallmarks of serious scientific research. Precisely because of the excellent performance of the dissertation student, I allow myself to note some features and express some considerations and wishes in view of the future work of the author of the work on this or similar issues.

These features and considerations concern almost exclusively the form of work and mainly boil down to the following:

- Abbreviations and designations should be explained the first time they appear in the text. If there are many abbreviations and symbols used, they can be explained in a list separately from the text. This list is placed after the table of contents. (BNS ISO 7144:2011)

- Regarding the arrangement of the bibliographic list of the sources used, I recommend that the arrangement be in the following sequence: sources in Bulgarian, followed by sources in English.

These and other unmarked expressly minor omissions of a technical nature should be accepted by the author as a recommendation for her future scientific activity. They in no way change my personal conviction about the excellently developed dissertation and **do not cast doubt on its indisputably high qualities.**

5. Conclusion.

The dissertation work of Petar Dimitrov Atanasov is proof that the PhD student has in-depth theoretical knowledge in the scientific specialty of the study and practical professional skills, which, used expediently and as intended, allow to appear as an experienced researcher. The work testifies to the PhD student's ability to think independently and conduct successful independent scientific research. Along with the finding about the originality of the work, it should also be noted the correctness of the work, which presents the dissertation in good faith.

Petar Atanasov's dissertation submitted for review meets the formal requirements regarding form, volume, layout and content. It undoubtedly meets all the grounds and requirements contained in the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Rules for its Application, as well as the Rules for the Development of the Academic Staff at the Military Academy „G. S. Rakovski “.

6. Evaluation of the dissertation work.

In view of the above, I give **my positive assessment** to my research proposed for review, presented in the form of the above-described dissertation work, and I propose to the respected members of the scientific jury to award the educational and **scientific degree "doctor" to Petar Dimitrov Atanasov** in the field of higher education 9. Security and defense, professional direction 9.1. National security, scientific specialty “Organization and management outside the sphere of material production (security and defense management)“.

Date:

Opinion made by:

.....

(signature)